

**ASKERİ TEKAÜT VE İSTİFA KANUNUNUN BEŞİNCİ MADDESİNİ MUADDİL KANUNU MUVAK-
KATIN TADİLİNE DAİR OLAN KANUNUN DÖRDÜNCÜ MADDESİNİN TEFSİRİ HAKKINDA
(3/47) NUMARALI BŞ. V. TESKERESİ VE M. M. VE B. E. LERİ MAZBATALARI**

31 Mart 1926

Büyük Millet Meclisi Riyasetine

Askerî Tekauüt ve İstifa Kanununun Beşinci Mad-
desini muaddil 22 Mart 1330 tarihli muvakkat Kanu-
nun tadiline dair olan 21 Kânunuevvel 1341 tarih ve
695 numaralı Kanunun dördüncü maddesinin tefsiri
hakkında „Müdafaai Milliye Vekâletinden yazılan
21 Mart 1926 tarih ve Muamelâtı Zatiye 3795 num-
ralı tezkerenin musaddak sureti takdim olunmuştur.

Muktezasının ifasına ve neticesinin işarına müsa-
de buyurulmasını rica ederim efendim.

Başvekâlet Vekili

Doktor Refik

Başvekâleti Celileye

Askerî Tekauüt ve İstifa Kanununun Beşinci Mad-
desini muaddil 22 Mart 1330 tarihli Kanunu muva-
katin tadili hakkındaki 11 Kânunuevvel 1341 tarih ve
695 numaralı Kanun üzerine İtalya ve Balkan harp-
leriyle Harbi Umumi seferberliğine iştirâk eden er-
kân, ümera, zabitan, memurîn ve mensubîni askeriy-
den mukaddeme tekaüde sevk edilmiş olanlarla vefat
edenlerin müddeti hizmetlerine muktazi zamaim
icra edilmekte ise de kanunu mezkûrun dördüncü
maddesinde «İşbu Kanun tarihi neşrinden muteber-
dir» muharrer olması vesilesi ile zamaimi mebhuse-
ye isabet eden tekaüt veya aile farkı maaşının kanu-
nun neşri tarihinden itibaren verilmesi için Maliye
Vekâleti Celilesi devairi arasında bir muamelenin ce-
reyan etmekte olduğu anlaşılmıştır. Esasen 22 Mart
1330 tarihli Kanunu muvakkat, hükmü 15 Eylül 1327
tarihinden itibaren meriyülicra olmak üzere 23 Şubat
1331 tarihinde iktisabı kanuniyet eylemiş ve bu Ka-
nuna yalnız «Umumi ve mevziî seferberliğe iştirâk
eden» kaydının ilâvesi temini maksadı kâfil bulunmuş
olduğu halde Meclisi Âlice kanunu muvakkatin tadili
cihetine gidilmiştir. 23 Şubat 1331 tarihli Kanun ise
esas itibariyle harp zammının sureti icrası hakkın-
da sarahatı lâzimeyi muhtevi iken mülga Şûrayı Dev-
lette harp zammının menatıki harbiyede ifayı hizmet-
le takyit edilmiş olmasından dolayı menatıki harbiye

haricinde harbe ait vazaiyle iştilal edenlerle esnayı
muharebede mecruh veya esir olup menatıki mezkû-
reden çıkmış olanlar ve bilhassa rütbei şehadeti ih-
raz edenlerin efradı ailesi duçarı mağduriyet olmakta
idiler. Meclisi Âlinin maksadı ancak temini adaletten
ibaret olduğu bedihi bulunduğuna göre 23 Şubat 1331
tarihli kanundaki 15 Eylül 1327 tarihinin hükümsüz
bırakılması ile ikinci bir mağduriyete meydan veril-
mesi mültezem olamayacağı ve muaddil Kanunun
ikinci maddesinde «İşbu muaddil maddenin hük-
mü İtalya, Balkan Harpleriyle Harbi Umumiye
de şamilidir.» Denilmiş olması da bu kanaati mü-
eyyet bulunduğu derkârdır. Zaten bir harbe ait
zamma, o harbin akdi sulhu tarihidnden itibaren
kesbi istihkak edileceği metni kanunda sarahatın an-
laşıldığından ve herhangi sebeple vaki olan teahhür,
kanunen müktesep bir hakkı iskat edemeyeceğinden
21 Kânunuevvel 1341 tarih ve 695 numaralı Kanunu
hükümünün 23 Şubat 1331 tarihli Kanun vechile
15 Eylül 1327 tarihinden meriyülicra olması için
Meclisi Âlii Milliye ezbarına müsaade buyurulması
maruzdur.

21 Mart 1926

Müdafaai Milliye Vekâleti Vekili

M. Cemil

13 Karar numarası

5 . 1 . 1928

M. M. E. Mazbatası

Riyaseti Celileye

Geçen devreden müdevver evrak meyanında şaya-
nı müzakere görülmekle Encümenimize 10.12.1927
tarihinde havale buyurulan Askerî Tekauüt ve İstifa
Kanununun beşinci maddesini muaddil 22 Mart 1330
tarihli Kanunu muvakkatin tadili hakkındaki 24 Kâ-
nunuevvel 1341 tarih ve 695 numaralı Kanunun dör-
düncü maddesinin tefsiri hakkında Başvekâlet ve Mü-
dafaai Milliye Vekâleti tezkereleri Müdafaai Milliye
Vekâleti Tekauüt Şubesi Müdürü kaymakam Tevfik
Bey huzuriyle mütalaa ve tetkik olundu.

Salifülarz 695 numaralı Kanunda zühulen 22 Mart 1330 tarihli Kanunu muvakkat üzerine binayı efkâr edilmiş olduğu ve Müdafaai Milliye Vekâleti tezkere-sinde tasrih kılındığı üzere Kanunu mezkûrun dördüncü maddesinde (işbu Kanun tarihi neşrinden müteberdir) diye muharrer olması dolayısıyla harplere iştirâk eden zabıtana isabet eden tekaüt veya aile farkı maaşının Kanunun neşri tarihinden verilmesi itibariyle mağduriyeti üstilzam eylediği ve bu sebeple Müdafaai Milliye ve Maliye Vekâletleri arasında muhabereta sebebiyet vermesinden tefsiri talep edilmekte olduğu anlaşılmıştır.

İcabi tedelmüzakere 695 numaralı Kanunun müstenit olduğu 22 Mart 1330 tarihli Kanunu muvakkat sabık Meclisi Mebusan ve Ayanca 23 Şubat 1331 tarihli Kanunla mevkii meriyetten ref edilmiş ve sureti raptedilen mezkûr 23 Şubat 1331 tarihli Kanunun birinci maddesi fıkrâi intihaiyesinde:

(İşbu maddei Kanuniye hükmü 15 Eylül 1327 tarihinden meriyülicradır) denildiği halde işbu Kanunun mevcudiyetinden her nasılsa haberdar olunamaması zühulü vakii tevlide bais olmuştur.

Bu sebeple tefsiri talep edilen (695) numaralı Kanunun tefsirine imkân görülemediği Askerî Tekâüt ve İstifa Kanununun beşinci maddesini muaddil olan 21 Kânunuevvel 1341 tarih ve 695 numaralı Kanunun bervechi âti tadiline karar verilmiştir. Heyeti Umumiye arz olunur.

Reis Vekili	Mazbata Muharriri
İstanbul	İstanbul
İhsan Paşa mezundur	İhsan Paşa mezundur
Kâtip	Aza
Erzincan	Eskişehir
Abdülhak	Besim İsmail
Aza	Aza
Bolu	Bitlis
Cevat Abbas	Muhittin Nami
	Aza
	Bursa
	Esat

11 Ağustos sene 1325 tarihli Askerî Tekâüt ve İstifa Kanununun beşinci maddesi yerine maddei atıye ikame edilmiştir:

Madde 1. — Erkân ve ümerâ ve zabitan ve memurîn ve ketebei aklamı harbiye vesair mensubini askeriye den sefere iştirâk edenlerin tekaüt müddetinin hesabında vâkıf harpten akdi sulha kadar geçen zaman bir seneden dâim ise bir sene ve bir seneden fazla ve iki seneden dâim ise iki sene ve daha fazla

ise bu nisbet üzere zammedilerek hizmeti askeriye müddeti hesap olunur.

İşbu maddei kanuniyenin hükmü 15 Eylül 1327 tarihinden itibaren meriyülicradır iradei seniye tarihi 23 şubat 1331

T. B. M. M.

B. E.

11 . 12 . 1928

Mazbata No : 19

Esas No : 3/49

B. E. Mazbatası

Riyaseti Celileye

1325 Tarihli Askerî Tekâüt ve İstifa Kanununun 5 nci Maddesini Muadil 22 Mart 1330 tarihli muvakkat kanunun tadiline dair olan 21 Kânunuevvel 1341 tarihli ve 695 numaralı Kanunun 4 ncü maddesinin tefsiri talebini mutazammın Bş. V. en varit olup M. M. encümenine havale buyrulan ve bilahara Heyeti umumiye kararıyla Encümenimize tevdi kılınan tezkere M. M. E. mazbatasıyla birlikte tetkik ve müzakere olundu.

1328 tarihli askerî tekaüt ve istifa kanununun 5 nci maddesi 22 Mart 1330 tarihli muvakkat kanun ile tadil ve işbu muvakkat kanun dahi sabık Meclisi Mebusan ve Ayanca 23 Şubat 1331 tarihinde muaddelen tasdik ve bu kanunun 15 Eylül 1327 tarihinden itibaren meriyeti 2 nci maddesinde tasrih edilmiş olduğu halde bilahara mevkii meriyete vaz olunan 21 Kânunuevvel 1341 tarihli ve 695 numaralı Kanunda mezkûr 23 Şubat 1331 tarihli Kanunda zühul edilerek esasen ilğa edilmiş olan muvakkat kanunun tadili cihetine gidilmiş ve bundada tarihi neşrinden müteber olacağı zikredilmiş olmaktan naşı umumî veya hususi seferberliğe iştirâk eden zabitan ve mensubini askeriye harp zamaiminin hesabında müşkülata maruz kalındığı anlaşılmıştır.

Kanundaki sarahat karşısında encümenimizde keyfiyetin tefsiren halline imkân göremeyerek M. M. E. noktai nazarına biliştirak 21 Kânunuevvel 1341 tarihli ve 695 numaralı Kanunun tadilini zarurî bulmuş ve M. M. E. nince ihzar kılınan lâyiha kanuniyenin şekle ait bazı tadilat ile bil kabul Heyeti celileye arzına karar verilmiştir.

Reis
Edirne
Şakir
Kâtip
Bursa
Muhlis

Reis Vekili
İstanbul
Fuat
Erzurum
Nafi Atuf

Sivas	Tokat
Rasim	Şevki
Bursa	Isparta
Ş. Lütü B.	Mükerrem
İmzada bulunmadı	
Niğde	Kütahya
Ata	N. Asım
Kırşehir	Sivas
Yahya Galip B.	Remzi
İmzada bulunmadı	
Niğde	Yozgat
Faik	S. Sırrı

B. E. nin Teklifi

11 Ağustos 1325 Tarihli Askeri Tekaiüt ve İstifa Kanununun Muaddel Maddesinin Tadiline Dair Kanun Lâyihası

Birinci Madde — 11 Ağustos 1325 tarihli Askeri Tekaiüt ve İstifa Kanununun 23 Şubat 1331 ve 21 Kânunuevvel 1341 tarihli kanunlarla muaddel 5 nci Maddesi yerine âtideki madde ikâme olunmuştur:

(Umumi veya hususi seferberliğe iştirâk eden Berri, Bahri, Havaî ve Jandarma Erkân Ümera ve Zabitan ve Memurin ve mensubini askeriyeinin tekaüt müddetinin hesabında ilânı harpten akti sulha kadar geçen zaman bir seneden dun ise bir sene ve bir seneden fazla ve iki seneden dun ise iki sene ve daha fazla ise bu nisbet üzere zam icra olunur. Bu madde hükmü 15 Eylül 1327 tarihinden itibaren tatbik olunur.)

İkinci Madde — 22 Mart 1330 tarihli muvakkat kanun ile 23 Şubat 1331 ve 21 Kânunuevvel 1341 tarihli kanunlar mülgadır.

Üçüncü Madde — Bu kanunun ahkâmını icraya M. M. V. Da. ve Mal. Ve. memurdur.

21 Kânunuevvel 1341 tarih ve 695 numaralı Kanunun Tadiline Dair Kanun

Madde 1. — 23 Şubat 1331 tarihli Kanunla tadil edilmiş olan Askerî Tekaiüt ve İstifa Kanununun Beşinci Maddesi berveçhi ati tadil olunmuştur:

«Umumi ve mevziî seferberliğe iştirâk eden berri, Bahri, Havaî ve Jandarma, erkân, ümera ve zabitan memurin ve mensubini askeriyeinin tekaüt müddetinin hesabında ilânı harpten akti sulha kadar geçen zaman bir seneden dun ise bir sene ve bir seneden fazla ve iki seneden dun ise iki sene ve daha fazla ise bu nisbet üzere zam icra olunur.

Madde 2. — İşbu muaddil maddenin hükmü 15 Eylül 1327 tarihinden itibaren meriyülicra olmak üzere İtalya, Balkan Harpleriyle Harbi Umumîye de şamildir.

Madde 3. — Askerî Tekaiüt ve İstifa Kanununun Beşinci Maddesini muadil 23 Şubat 1331 tarihli Kanun ilga olunmuştur.

Madde 4. — İşbu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 5. — İşbu Kanunun ahkâmının icrasına Müdafaa-i Milliye, Dahiliye ve Maliye Vekilleri memurdur.

